

Lời đầu sách

Mồng 7 tháng 5 năm 1954 - Chiến thắng Điện Biên Phủ.

Đã hơn nửa thế kỉ, ngày này đi vào lịch sử như một nét son chói lọi của dân tộc. Cũng đã hơn nửa thế kỉ, đề tài Điện Biên Phủ được các thế hệ nhà văn khai thác qua nhiều tác phẩm, với mong muốn phản ánh các khía cạnh khác nhau của chiến dịch “năm mươi sáu ngày đêm khoét núi, ngủ hầm”, “máu trộn bùn non.”... để rồi đi đến thắng lợi cuối cùng “chấn động địa cầu.”...

Góp phần làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ là cả một quá trình chuẩn bị “kéo pháo vào kéo pháo ra”, với tám gương hi sinh anh dũng của anh hùng Tô Vĩnh Diện lấy thân chèn pháo, là trận Mường Pồn (tháng 12-1953) đánh chặn địch ngăn chúng thực hiện âm mưu lập tập đoàn cứ điểm, với tám gương “lấy thân làm giá súng” của người anh hùng Bế Văn Đàn... Góp phần làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ là những trận đánh ác liệt trên từng quả đồi, từ trận mở màn tiêu diệt đồn Him Lam (13-3-1954)

đến trận công phá đồi A1 vào ngày cuối cùng của cuộc chiến (7-5)... Những tên người, tên đất, những biệt danh quân sự cùng với thời gian đã trở thành niềm tự hào của mọi người Việt Nam về một vùng đất còn được biết đến với thứ gạo Điện Biên thơm ngon, và một vùng trời được ai khéo gọi nên: “Trời Điện Biên mây trắng.”...

*Nhân 65 năm Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ (1954-2019), Nhà xuất bản Kim Đồng xin trân trọng giới thiệu với bạn đọc tập truyện kí **Điện Biên Phủ của chúng em**. Chúng tôi mong rằng cuốn sách sẽ giúp bạn đọc phần nào hiểu thêm về những con người, miền đất và chiến thắng lịch sử của cha anh chúng ta.*

Nhà xuất bản Kim Đồng

Người anh hùng Mường Pôn

NGUYỄN TRỌNG QUỲNH

Đêm hôm ấy tối đen như mực, tiết trời lạnh lạnh.

Đơn vị chúng tôi dừng lại trú quân ở một khe núi đá.

Tôi và đại đội trưởng Vú Thế Châu hội ý ở tiểu đoàn về thì anh em đã ngủ say.

- Chẳng biết cậu ấy bố trí C bộ ở chỗ nào, tối thế này thì biết đằng nào mà mò.

Châu vừa nói dứt câu thì vấp ngã ụch một cái. Chợt nhìn thấy có ánh lửa lập lòe trong một hốc đá, tôi đi lại xem ai. Tới gần nghe thấy tiếng cười khúc khích, tôi ngó vào thấy Đản và Bơ - tiểu đội trưởng cấp dưỡng đang ngồi đun nồi cháo.

Bơ nói: "... Tớ thì tớ yêu như thế đấy, còn cậu thì thế nào?"

Với một giọng trầm trầm, Đản tiếp:

- Ở đời này bây giờ Đản chỉ yêu nhất Đảng và mẹ Đản thôi vớ. Đản còn một mẹ già, ngày ở nhà Đản khắc giúp

mẹ đi làm nương rẫy. Nhưng từ khi Đản trốn đi bộ đội, mẹ ở nhà khắc làm nương rẫy một mình, nên Đản thương mẹ lắm. Đản để dành được ít tiền, may cho mẹ một cái áo bông mà chưa có dịp gửi về được...

Đản trầm ngâm nhìn mấy cành khô lép bép cháy. Rồi không biết nghĩ miên man những gì, anh nói sang chuyện khác:

- Bơ ạ, hôm qua sinh hoạt tổ liên lạc, đồng chí Nùng phê bình Đản lảm lì, chậm chạp, không đoàn kết được rộng rãi với anh em. Nhưng nhận thấy khuyết điểm khắc sửa chữa được thôi. Đản chỉ hối hận nhất cái khuyết điểm thời kì chỉnh huấn năm ngoái. Hồi ấy, Đản nhớ mẹ quá, nên trốn về thăm mẹ một tí, không xin phép ban chỉ huy. Chắc rằng vì thế mà Đản chưa được vào Đảng phải không Bơ?

- Ủ, đó cũng là một lí do vì hôm ấy cậu trốn về, cả đại đội ai cũng bàn tán xì xào, có người còn cho là cậu đào ngũ nửa cơ.

- Thế Đản mới đại chứ.

- Nhưng từ đó đến giờ cậu có nhiều tiến bộ lắm, cứ công tác tích cực bền bỉ, chiến đấu dũng cảm... có tình thương yêu giai cấp thì trước sau cũng được vào Đảng thôi.

Nghe thấy tiếng động, Bơ hỏi:

- Ai đấy?

Tôi bước vào trong hốc đá:

- Các cậu nấu cháo à?

- Báo cáo chính trị viên, đồng chí Ba ốm cả ngày hôm qua không ăn uống được gì, chúng tôi nấu cho đồng chí ấy bát cháo loãng ăn cho tỉnh.

- Ấy, lúc chiều mình hỏi, thấy cậu ấy bảo đỡ mệt hơn hôm qua rồi cơ mà. Thôi được, bây giờ cứ để cậu ấy ăn cháo, sáng mai mình cho cậu ấy gói bột đậu xanh bà cụ chủ nhà cho mình khi bắt đầu hành quân.

Đàn nói:

- Chỗ nằm của tôi và anh làm xong rồi, ở gần bờ suối cạnh trung đội 1 ấy, hôm nay lấy được cả lá chuối khô giải nằm ấm lắm. Anh biết chỗ chưa, không thì tôi đưa về.

- Thôi, bao giờ cậu nấu xong cháo thì chúng ta cùng về. Thế Bơ ngủ ngay ở đây à. Cũng lá chuối khô như ai! Hay là tở ngủ luôn với cậu Bơ thôi, tâm sự với tay Bơ già một bữa, đồng ý không?

- Thế thì vui quá, tôi sẽ tâm sự với anh một đêm nay.

- Gần sáng rồi còn cóc đâu mà suốt đêm.

Ba chúng tôi ngồi nói chuyện cho đến khi nồi cháo đã chín nhừ, thì trời cũng vừa tảng sáng.

Đàn bung cháo lên cho Ba. Tôi và Bơ nằm vật xuống ngủ thiếp đi lúc nào không biết.

Bỗng nhiên có người đến lay vai tôi dòn dập. Giật mình mở mắt ra thì lại thấy Đàn.

- Lạ quá, mình đã bảo mình ngủ ở đây với cậu Bơ cơ mà.

- Không phải đâu, đồng chí chính trị viên tiểu đoàn xuống đang đợi anh.

Tôi vùng dậy chạy về, thấy đồng chí chính trị viên tiểu đoàn đã gọn gàng ba lô, túi dết đang đi lại phía tôi. Cả đại đội trưởng, đại đội phó cũng vừa chạy tới.

Chúng tôi nghe phổ biến tóm tắt mấy câu:

“Có lẽ chúng phát giác được lực lượng của ta, hai mươi ba đại đội địch ở Lai Châu đang chuẩn bị rút về tập trung cùng chín tiểu đoàn nhảy dù ở Điện Biên Phủ. Lệnh của Bộ chỉ huy mặt trận: *Toàn đơn vị ta ngày đêm hành quân, chặn địch lại tiêu diệt. Tình hình nhiệm vụ cụ thể phổ biến sau, các đồng chí chuẩn bị cho bộ đội lên đường càng nhanh càng tốt.*”

Nhìn đồng hồ mới 6 giờ 45'. Đồng chí Châu chạy lại chỗ bộ đội ngủ kêu to lên một tiếng: “Dậy! Dậy, chuẩn bị hành quân truy kích!”

Tiếng kêu lạnh lạnh của đồng chí đại đội trưởng phá tan giấc ngủ đang say sưa ngon lành của mọi người, “lính ta” bật dậy như lò xo. Mấy cậu choàng dậy chưa tỉnh ngủ phát cáu: “Đồng chí nào điên hay sao mà làm mất cả giấc ngủ của anh em!”

- Dậy nhanh, dậy nhanh, chuẩn bị hành quân cấp tốc, các đơn vị đang lên đường rồi.

Chỉ sau 15 phút, toàn đơn vị đã chuẩn bị sẵn sàng. Mọi người cắm đầu cắm cổ chạy.

- Mẹ kiếp, mình nằm mơ thấy được gặp người yêu đang vui, thì thấy tiếng đại đội trưởng gọi, tiếc quá!

- Tớ mới buồn cười chứ, lúc choàng dậy rõ ràng mình đã khoác khẩu tiểu liên sau lưng mà lại cứ lẩn thẩn đi tìm, tưởng cậu nào mắt nhắm mắt mở vớ nhầm, thành ra tập hợp chậm.

- Thôi xin phép các anh đi, im cái mồm cho được việc, mệt bỏ mẹ đi lại còn cứ yêu với ghét... ra cái điều.

- Gớm anh Mão làm gì mà ghê thế, anh mệt thì mặc anh chứ, chúng tôi nói chuyện thì mặc chúng tôi.

Hành quân đường liên được chừng 12 cây số thì có lệnh đi tắt xuyên rừng. Đường không rõ, cứ chiếu hướng mà đi. Gặp núi thì vượt núi, tới đèo thì leo đèo, ngày cũng như đêm, chúng tôi mãi miết hành quân, miễn sao gặp được địch.

... Đã được ba ngày đêm rồi, vượt biết bao nhiêu chặng đường hiểm trở chưa từng có vết chân người lui tới.

Từ dãy núi này lại qua dãy núi khác, bụng đói chân chồn, hình ảnh Bác Hồ kính mến, nghĩ đến tình yêu thương của Đảng, đến cảnh tang tóc đau thương do bọn giặc tàn ác gây nên, chúng tôi không hề nản chí. Đường đi dò từng chặng. Tổ chức thu dung⁽¹⁾ không giải quyết. Hai đồng chí chiến sĩ mệt lả phải cáng rồi. Được con ngựa mang đỡ anh em ốm, hôm qua leo dốc tụt xuống khe chết, làm cả một chiến sĩ bị trọng thương.

(1) Đón nhận và cho ở.

Tôi mới bấu vào một rễ cây để leo lên một bước thì chợt nghĩ ra việc cần nhờ đồng chí Đàn giúp. Quay lại không thấy đồng chí Đàn đi sau nữa.

- Thôi, cậu này ốm tụt lại rồi. Đôi mắt cậu ấy đã thâm quầng, bộ mặt hốc hác thế mà chiều hôm qua cậu ấy vẫn cứ cố đồng chí ốm qua mấy chặng suối sâu, còn sức đâu mà chẳng ốm.

Tôi đành quay lại bảo đồng chí Nùng liên lạc viên:

- Cậu đưa súng mình vác, quay lại tương trợ Đàn một tí, nó ốm rồi đấy.

- Báo cáo đồng chí, đồng chí ấy tụt lại từ ngay khi mới lên dốc đấy ạ.

Bỗng có tiếng đằng sau truyền lên:

“Đồng chí Mão lại lên cơn động kinh.” Thật là một vấn đề nan giải, tôi đành phải quay lại xem sao.

Có những anh em xì xào bàn tán: “Ông ấy thì cứ tống cổ về cho yên chuyện”..., “Tay ấy trước ở nhà là ngụ binh đấy”, “Ấy, cứ khi nào gặp khó khăn một chút là ông ấy lên cơn động kinh ngay, cũng thì sùi bọt mép, cũng thì trợn mắt, rồi giẫy giụa ư, đủ động tác lắm”, “Thế mà đại đội cứ bảo kiên trì giáo dục, kiên trì vừa chứ, kiên trì quá thì cũng mất công toi!”...

- Ông này có tài văn nghệ ra trò đấy nhé. Đạo chính huấn, đại đội ta tổ chức kịch có chị Thoa ủy viên phụ nữ xã xung phong đóng giúp, thế là ông ấy cứ cố vật nài xin một vai. Nó hát trống quân, cò lả hay lắm. Nhưng cậu xem,

suốt gần một tháng hành quân nay, nó có hé răng được câu hò câu hát nào đâu. Mặt lúc nào cũng cứ bị ra.

Sau 15 phút, đơn vị vượt qua được ngọn núi. Tới đỉnh dốc, được lệnh chùng 20 phút ăn cơm và chờ anh em ốm. Mỗi người lấy trong bọc ra một nắm cơm, tí muối làm bữa cơm trưa.

Chi bộ tranh thủ vừa ăn vừa họp bàn công tác lãnh đạo tăng cường tốc độ hành quân và tương trợ đoàn kết. Tổ đại đội bộ đề nghị chi bộ xem xét kết nạp đồng chí Đàn. Nhưng việc đó mới đưa về các tổ lấy ý kiến trong hành quân, hôm nay chi bộ họp bàn nhiệm vụ trọng tâm trước mắt.

Cuộc họp chi bộ vừa giải tán thì số anh em ốm cũng về tới.

Gặp Đàn, tôi liền hỏi: “Đàn ốm có mệt lắm không? Ăn cơm chưa?”

Đàn trở mặt nhìn tôi ngạc nhiên trả lời:

- Không, tôi có ốm đâu!

- Thế sao cậu lại tụt lại?

- Báo cáo, khi đầu leo dốc được một lúc, tôi nhìn thấy dốc cao quá, lại ít cây, lo ngại cho anh em ốm nên khắc quay lại tương trợ một tí.

Đồng chí Bân trong số anh em ốm nói xen vào: “Báo cáo chính trị viên, không có sáng kiến của đồng chí Đàn thì chúng tôi cũng vất vả lắm mới lên được cái dốc này.”

- Vậy sáng kiến thế nào?

Đàn nói tiếp:

- Sáng kiến cũng không có gì đâu, chỉ buộc cái dây vào thắt lưng của từng đồng chí ốm, tôi khắc leo lên trước, tựa một gốc cây để níu anh em lên cùng với một người dìu bên cạnh. Lúc đầu chưa làm được dây, có đồng chí leo lên một quãng mệt quá lại tụt xuống.

- Các đồng chí đều rất đáng khen. Chỉ còn hơn một đêm nữa là tới chỗ chặn địch. Gian khổ hi sinh của chúng ta chẳng qua là do bọn giặc khát máu gây nên. Chỉ độ nay mai, căm thù ấy chúng ta sẽ trút cả lên đầu lê, ngọn súng mà tiêu diệt chúng.

Chiến sĩ nhìn tôi đăm đăm, bộ mặt gầy với nước da xanh sạm màu sương gió. Nhưng trong họ chứa một tâm hồn cao quý, một quyết tâm sắt đá.

- Chuẩn bị! - Lệnh của đại đội trưởng từ trên truyền xuống.

Chúng tôi lại tiếp tục rảo bước hành quân. Một câu hò vang lên:

“Ớ ớ ớ... hò, cái bụng giải quyết tạm rồi.

Còn cái buồn ngủ ta thời phớt đi này dô... ớ... hò.”

Một chiến sĩ khác lên tiếng: “A lô, a lô, một phương pháp chống ngủ vừa hay vừa không mất tiền, đố các bạn biết là gì?”

- Dầu con hổ bôi mi mắt chứ gì!

- Không phải.